

РОЗДІЛ 2. ПОЛІТИЧНІ ІНСТИТУТИ ТА ПРОЦЕСИ

Арабаджієв Дмитро Юрійович
Постол Олена Євгенівна
Сергієнко Тетяна Іванівна

Сучасні канали комунікації як детермінанта інформаційної стійкості в контексті повномасштабного вторгнення російської федерації

УДК 32.019.52
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2023-6.2>

Арабаджієв Дмитро Юрійович
доктор політичних наук, професор,
завідувач кафедри загальноправових
та політичних наук
Національного університету
«Запорізька політехніка»
вул. Жуковського, 64, Запоріжжя,
Україна
ORCID: 0000-0002-4772-081X

Постол Олена Євгенівна
доктор політичних наук, доцент,
професор кафедри загальноправових
та політичних наук
Національного університету
«Запорізька політехніка»
вул. Жуковського, 64, Запоріжжя,
Україна
ORCID: 0000-0003-4603-8955

Сергієнко Тетяна Іванівна
кандидат політичних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародних відносин
та соціально-гуманітарних дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
просп. Гагаріна, 26, Дніпро, Україна
ORCID: 0000-0002-4654-9248

У статті автори звертають увагу на те, що в Україні, поряд з відкритою збройною агресією з боку російської федерації, йде боротьба в інформаційному просторі. Російсько-українська війна, яка триває з 2014 року, змушує нас відповідально поставитися до інформаційно-пропагандистського забезпечення як засобу нейтралізації негативного інформаційно-психологічного впливу противника, запобігання поширенню неправдивої інформації про Україну.

У даному дослідженні на основі аналізу наукової літератури, як вітчизняних, так і зарубіжних дослідників, проведено аналіз сучасних каналів комунікації як детермінанти інформаційної стійкості в умовах повномасштабного вторгнення російської федерації. Дано визначення понятійно-категоріального апарату таких категорій, як «суспільна стійкість», «соціальна згуртованість» та «інформаційна стійкість». Обґрунтовано, що за допомогою використання інформаційних технологій у сучасних умовах маніпулюють свідомістю суспільства. Зазначається, що сьогодні зростає роль інформації та знань у сучасному суспільстві, зростає роль інформаційно-комунікаційних технологій, які проникають у всі сфери життя людини. При цьому під комунікаціями в сучасному суспільстві розуміють передачу різноманітних даних і повідомлень, які мають безпосередній інформаційний вплив і психологічний примус.

Методологічна основа дослідження базується на положеннях класичних і сучасних політичних теорій, пов'язаних з предметом розгляду, використанні філософських, загальнонаукових і конкретно-наукових методів пізнання, які дозволяють найповніше розкрити сутність досліджуваної проблеми. Наукова новизна дослідження полягає у комплексному дослідженні структурно-змістовних компонентів суспільної стійкості та соціальної згуртованості в умовах безпечних та культурно-інформаційних викликів сучасності.

Ключові слова: *суспільна стійкість, соціальна згуртованість, інформаційна стійкість, інформаційна безпека, сучасні канали комунікації, інформаційний вплив, маніпулювання суспільною свідомістю, повномасштабне вторгнення, військова агресія.*

Вступ. Актуальність даної теми зумовлена тим, що повномасштабна війна російської федерації проти нашої країни актуалізувала проблему забезпечення національної стійкості України. Масштабна агресія російської федерації проти України – спочатку в прихованих формах, а з 2014 року – з окупацією Криму та окремих територій Донецької та Луганської областей – перейшла у фазу війни, яка через вісім років переросла у повномасштабне вторгнення, порушення територіальної цілісності та політичної незалежності нашої країни. У цій війні український народ продемонстрував дивовижну єдність і стійкість.

Це зумовлює необхідність наукового пошуку нових шляхів, нових відповідей на виклики

та передбачення загроз в умовах зовнішньої агресії та внутрішньої нестабільності, зокрема через розгляд понять «суспільна стійкість», «соціальна згуртованість» та «інформаційна стійкість» в умовах повномасштабного вторгнення російської федерації.

Аналіз актуальних досліджень і публікацій. Дослідженню зазначеної проблематиці частково присвячено публікації як українських так і закордонних науковців та практиків – Я. Амінєвої, Т. Андрєєвої, І. Аршави, Е. Носенко, В. Белюмова, М. Костенко, Ю. Тищенко, В. Лупацій, О. Саакян, А. Загородський, Ю. Каплан, Т. Мазур, Б. Бернгард, Сюзен Кобейса, Сальвадора Мадді, М. Баландіна, В. Запорожненко, А. Леонтьєва, Д. Леонтьєва,

А. Маклакова, Л. Мітіна, Г. Нікіфорова, Т. Рогачева, В. Чудновського та ін.

Психологічний компонент інформаційної та гібридної війни глибоко досліджений у працях Д. Волгогонова, С. Зелінського, О. Караяні, В. Крисько, В. Лепського, В. Лісічкіна, А. Морозова, В. Прокоф'єва. Щодо вивчення особливостей як в історичному так і в сучасному контекстах гібридну війну досліджують В. Горбулін, В. Горовенко, Є. Дикий, О. Литвиненко, Б. Парахонський, М. Требін, Г. Яворська, Л. Залізник, Т. Ісакова, С. Козиряцька, М. Лазарович, Г. Почепцова, І. Руценка, В. Тарасюк та ін. Окремим аспектам гібридної війни та її інформаційної складової приділено увагу в працях В. Гулая, В. Гусарова, Н. Ніколаєнко, Г. Щедрової. Щодо проблем вивчення інформаційних процесів, то даним питанням займаються відомі дослідники такі як: Н. Волковський, С. Жук, В. Косєвцов, А. Кузьменко, О. Кіндратець, О. Литвиненко, І. Лук'янець, В. Остроухов, П. Панарін, В. Петрик, Г. Почепцов, П. Прибутко, М. Присяжнюк, А. Рось, В. Толубко, М. Требін, О. Титенко та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на досить велику кількість публікацій, сьогодні дане питання залишається актуальним і потребує подальшої конкретизації понятійно-категоріального апарату дослідження з врахуванням різних каналів комунікації у контексті забезпечення інформаційної стійкості України в умовах війни та повоєнного відновлення.

Мета статті полягає в дослідженні сучасних каналів комунікації як детермінанти інформаційної стійкості в контексті повномасштабного вторгнення російської федерації.

Методологічна основа дослідження базується на положеннях класичних і сучасних політичних теорій, пов'язаних з предметом розгляду, використанні філософських, загальнонаукових і конкретно-наукових методів пізнання, які дозволяють найповніше розкрити сутність досліджуваної проблеми.

Результати. Сьогодні, борючись з агресією російської федерації, Україна не лише стримує російську армію на полі бою, а й перемагає ворога в інформаційному просторі. Росія виграла в інформаційній війні проти України до початку широкомасштабної агресії, але після неї український наратив почав домінувати в інформаційному просторі Заходу [2, с. 14].

24 лютого 2022 року близько 4 години ранку росія напала на Україну. Керівництво російської федерації заперечувало факт ведення агресивної війни проти України та офіційно оголосило про початок так званої «спеціальної військової операції» на території України. Завдання якої полягало в демілітаризації України [11, с. 80].

З перших днів повномасштабного вторгнення в Україну російська армія зустріла не лише запе-

клий опір регулярних збройних сил, але й опір українського народу, який продемонстрував дивовижну національну єдність і стійкість.

У науковій літературі термін «стійкість» використовується в кількох контекстах. Визначення різняться залежно від предмета та галузі дослідження. Наприклад, С. Пирожков зазначає, що «у політичній сфері стійкість включає здатність політичних організацій виявляти зони вразливості та координувати свої адаптаційні зусилля та зусилля керівництва політичних організацій адекватно реагувати на зміни та виклики шляхом прийняття відповідних політичних рішень, зміни правил гри тощо» [10, с. 46]. Крім того, стійкість можна визначити як «процес, який пов'язує набір адаптивних здібностей з позитивними курсами функціональності та адаптації після порушень або успішної адаптації до стресових подій, ворожої системи та інших викликів» [14, с. 3].

Також зазначимо, що категорія стійкості вже давно розглядається українськими державними інституціями. У Доктрині інформаційної безпеки 2017 року не згадувалося слово «стійкість», але загальна мета була втілена в «Політиці стійкості». Щодо аналізу нормативно-правової бази (Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 року «Про запровадження національної системи стійкості»), то національна стійкість розглядається як «здатність держави та суспільства ефективно протистояти загрозам будь-якого походження та характеру, адаптуватися до змін середовища безпеки, підтримувати стале функціонування, швидко відновлюватися до бажаного балансу після кризових ситуацій» [12].

За словами представників Національної платформи стійкості та згуртованості (далі – Національна платформа) О. Саакяна, В. Лупацій та Ю. Тищенко, суспільна стійкість – це «сукупність соціальних процесів, відносин, практик на національному, регіональному та локальному рівні (громади), які сприяють адаптованості суспільства в цілому у відповідь на виклики, створюють можливість для подолання та трансформації викликів» [8].

Також зазначимо, що Національна платформа стійкості та згуртованості запропонувала свій варіант української формули стійкості і він полягає в здатності системи адаптуватися, протистояти та самовідновлюватися, базуючись на культурі самоорганізації, самозахисту, соціальному діалозі, партнерській мережі горизонтального та вертикального рівнів, делегуванні частини державних функцій публічному сектору що призводить до підвищення рівня соціальної єдності та опору в умовах необхідності подолання загроз та викликів для суспільства та держави.

Реалії сьогодення показують, що потужною інформаційною загрозою для України є масове

використання засобів комунікації для підриву довіри до державних інституцій, поширення дезінформації та ворожої пропаганди [6, с. 79]. Тому, на нашу думку, зараз доцільно говорити не стільки про психологічну та національну стійкість, скільки про її нову якість – інформаційну стійкість та стратегічну комунікацію [1, с. 36].

Перетворення будь-якої інформації на ресурс стратегічного значення створює можливості для розвитку інформаційного суспільства, що також сприяє становленню та розвитку нових економічних відносин [3, с. 76]. Питання інформаційно-комунікаційних стратегій сьогодні стає все більш актуальним, оскільки вибір комунікаційних стратегій визначається основними цілями впливу на свідомість мас. Ефективність такого впливу залежить від правильного вибору комунікаційних стратегій і засобів їх реалізації.

Сьогодні громадська думка формується під впливом Інтернету, особлива увага приділяється соціальним мережам. Це можна пояснити тим, що в таких мережах є все необхідне, що посилює вплив на свідомість користувача, оскільки Інтернет є аудіовізуальним каналом комунікації. Більше того, нині чи не кожна молода людина має власні профілі у Twitter, Facebook чи Instagram. Також зазначимо, що з повномасштабним вторгненням російської федерації на територію нашої країни Telegram-канали стали чи не основним джерелом інформації. Сьогодні ситуація майже не змінилася. Популярні канали мають десятки і сотні тисяч підписників, свій стиль, своїх фанів і хейтерів. Завдяки можливостям соціальних мереж і каналів Telegram легко маніпулювати громадською думкою та залучати нових користувачів до аудиторії. Водночас інформаційно-комунікаційні процеси несуть у собі небезпеку, яка становить реальну та зростаючу загрозу розвитку особистості та суспільства [4, с. 38]. Тому характерною рисою підвищення інформаційної стійкості людини і суспільства є прийняття того незаперечного факту, що коли людина і суспільство не можуть змінити об'єктивні обставини, вони можуть змінити своє ставлення до них.

Проте, крім негативного впливу на суспільство, сучасні канали комунікації мають і позитивні соціальні тенденції. Сьогодні люди борються не лише фізично, а й цифрово. Кібератаки на державні установи. Інформаційно-психологічний тиск на суспільство. Фронт у наших ноутбуках став майже таким же важливим, як і на сході країни. Як зазначив, віцепрем'єр-міністр, міністр цифрової трансформації України в уряді Олексія Гончарука та Дениса Шмигала, а також Ініціатор електронного сервісу державних послуг Дія, Михайло Федоров: «Ми створили сильну IT-армію, яка об'єднує як українських, так і міжнародних IT-фахівців. Зараз близько 300 тисяч учасників. Усі «кіберсолдати» приєдналися на добровільній основі» [13]. Цифрові техно-

логії допомогли громадянам України брати участь у військових операціях, але межі між цивільними та військовими учасниками стираються. Додаток «Дія» – лише один із багатьох прикладів того, як українці використовують цифрові технології для захисту своєї Батьківщини. Крім того, інформаційні операції є найважливішою основою зусиль України щодо залучення міжнародної підтримки.

Таким чином, зазначаємо, що як військові, так і цивільні українці демонстрували і демонструють усьому світові приклад боротьби, опору, соціальної згуртованості та суспільної стійкості. Стійкість стала своєрідним «брендом» сучасних українців.

Для прикладу зазначимо, що військові дії дуже вплинули на життя Запорізької області, близько 72% території області перебувають під тимчасовою окупацією. Захисники Запорізької області з перших днів повномасштабного вторгнення продовжують утримувати позиції та дають гідну відсіч ворогу. Незважаючи на спроби зовнішнього та внутрішнього ворога дестабілізувати ситуацію, Запорізька область є прикладом згуртованості, єдності, співпраці зусиль та єдності і залишається унікальним прикладом дослідницького аналізу, перебуваючи в умовах окупації, бойових дій та управління контрольованої території [5, с. 159].

Запорізький регіон показав яскравий приклад співпраці, єдності та згуртованості – це функціонування мережі різноманітних центрів, від волонтерських до освітніх – з перших днів повномасштабного вторгнення відкрито всі обласні центри для вимушено переміщених осіб за територіальним принципом «свої для своїх», центри «Я - Херсон», «Я - Маріуполь». Так, так звана «Спільнота Волонтерів Об'єднаних Ідеєю» разом із Запорізьким обласним молодіжним центром розгорнули волонтерський штаб для надання гуманітарної допомоги переселенцям та всім, хто потребує допомоги. БФ «Карітас Запоріжжя» працює з біженцями, незахищеними категоріями населення, постраждалими від війни, такими як інваліди, пенсіонери, малозабезпечені. Також, на допомогу військовим орієнтований найбільший волонтерський центр Запоріжжя «Паляниця», який, окрім головного штабу, має регіональні штаби [9]. І це тільки декілька прикладів незламності, стійкості та згуртованості громадян нашого регіону.

З початку війни Запорізька область неодноразово демонструвала, що для вирішення проблемних питань та підтримки сталого розвитку необхідні згуртованість, єдність, кооперація зусиль та зміцнення вертикальних зв'язків.

Висновки. Підсумовуючи, зазначимо, що стабільність суспільства у воєнний час потребує системи цивільної мобілізації за аналогією з армією, а саме створення мобільних груп та волонтерських центрів. І ми бачимо, що події, які відбулися 24 лютого 2022 року, як ніколи соціально згурту-

вали українське суспільство – громадські організації, волонтери, благодійні фонди та прості активні громадяни об'єдналися та взялися за вирішення багатьох завдань щодо підтримки армії та населення. Україна довела, що її народ має сильну волю до суб'єктності. Головними цінностями для них є свобода, гідність і особиста самореалізація.

Головне завдання сьогодні – не допустити розколу суспільства в середині держави, подолати ворога, зупинити вторгнення російської федерації, зберегти нашу державність і незалежність. А для підвищення рівня згуртованості необхідно працювати у сфері інформаційної стійкості, пропонувати нові шляхи формування ідентичності [7, с. 42]. За відсутності чітких ідентифікацій масова свідомість неспроможна впоратися з викривленням інформаційних потоків, які сьогодні активно використовуються ворогом у вигляді заходів маніпулятивного впливу на людську свідомість в ідеологічному та емоційному плані. І пам'ятаймо, що за українською стійкістю та єдністю – неймовірні люди, їх культура, незламність духу та воля до перемоги.

Перспективою подальших наукових досліджень є дослідження складових національної стійкості держави у період війни та повоєнної відбудови України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Арабаджієв Д.Ю., Сергієнко Т.І. Теоретико-методологічні засади моніторингу соціальної згуртованості та стійкості у сучасних реаліях України (на прикладі Запорізької області). Регіональні студії, 2022. № 30. С. 35–39.
2. Арабаджієв Д.Ю., Сергієнко Т.І. Маніпулювання свідомістю суспільства в умовах інформаційної та гібридної війни в Україні. Гілея: науковий вісник. К.: «Видавництво «Гілея», 2019. Вип. 146 (№ 7). Ч. 3. Політичні науки. С. 12–15.
3. Арабаджієв Д.Ю., Сергієнко Т.І. Особливості розвитку сучасного інформаційного суспільства в Україні в умовах політичної конфліктності. The 2nd International scientific and practical conference «Scientific achievements of modern society» (October 9–11, 2019) Cognum Publishing House, Liverpool, United Kingdom. 2019. С. 74–79.
4. Арабаджієв Д.Ю., Сергієнко Т.І. Політична маніпуляція та інформаційно-психологічна безпека в політичних відносинах. Політикус: Науковий журнал. Видавничий дім «Гельветика». № 2. 2020. С. 36–43.
5. Важненко К.О., Арабаджієв Д.Ю. ОСОБЛИВОСТІ СУСПІЛЬНОЇ СТІЙКОСТІ ТА СОЦІАЛЬНОЇ ЗГУРТОВАНОСТІ (РЕГІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ). Тиждень науки-2023. Юридичний факультет. Тези доповідей науково-практичної конференції, Запоріжжя, 24–28 квітня 2023 р. [Електронний ресурс] / Редкол.: Вадим ШАЛОМЄЄВ (відпов. ред.) Електрон. дані. Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2023. С. 158–160.
6. Єремєєва І.А., Шаповал В.А. Групи інтересів як суб'єкти політики. *Politicus*. 2016. № 2. С. 76–80.

7. Кіндратець О.М., Сергієнко Т.І. Особливості формування ідентичності українців в умовах гібридної війни. *Політикус: Науковий журнал*. Видавничий дім «Гельветика», 2021. № 1. 40–46.

8. Національна платформа стійкості та згуртованості. URL: <http://national-platform.org/> (дата звернення 25.09.23).

9. Паляниця волонтерський центр. <https://palyanucia.com/> (дата звернення 28.03.2023).

10. Про Національну доповідь НАН України «Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз» (за матеріалами доповіді на засіданні Президії НАН України 6 квітня 2022 р.). *Вісник Національної академії наук України*. 2022. № 5. С. 45–55.

11. Сергієнко Т.І., Куріс Ю.В. Консолідація українського суспільства в умовах військової агресії Російської Федерації проти України. *HUMANITIES STUDIES: збірник наукових праць* / гол. ред. В. Г. Воронкова. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Випуск 11 (88). С. 79–86.

12. Указ Президента України. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 року «Про запровадження національної системи стійкості» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/479/2021#Text> (дата звернення 25.09.23).

13. Цифровізація України: до, під час та після повномасштабної війни. URL: <https://www.pravda.com.ua/columns/2022/05/27/7348844/> (дата звернення 25.09.23).

14. Sonn C., Fisher A. Sense of Community: Community Resilient Responses to Oppression and Change. *Journal of Community Psychology*, 2998. 26(5), P. 1–32.

REFERENCES:

1. Arabadzhyev D.Yu., Serhiyenko T.I. (2022). Teoretyko-metodolohichni zasady monitorynhu sotsial'noyi z-hurtovanosti ta stiykosti u suchasnykh realiyakh Ukrayiny (na prykladi Zaporizh'koyi oblasti) [Theoretical and methodological principles of monitoring social cohesion and stability in modern realities of Ukraine (on the example of Zaporizhzhia region)]. *Rehional'ni studiyi*, no. 30, pp. 35–39.
2. Arabadzhyev D.Yu., Serhiyenko T.I. (2019). Manipulyvannya svidomistyu suspil'stva v umovakh informatsiynoyi ta hibrydnoyi viyny v Ukrayini [Manipulation of public consciousness in the conditions of information and hybrid warfare in Ukraine]. *Hileya: naukovyy visnyk*. K.: «Vydavnytstvo «Hileya», 2019. Vyp. 146 (no. 7). CH. 3. Politychni nauky. pp. 12–15.
3. Arabadzhyev D.Yu., Serhiyenko T.I. (2019). Osoblyvosti rozvytku suchasnoho informatsiynoho suspil'stva v Ukrayini v umovakh politychnoyi konfliktnosti [Peculiarities of the development of the modern information society in Ukraine in the conditions of political conflict]. *The 2nd International scientific and practical conference «Scientific achievements of modern society»* (October 9-11, 2019) Cognum Publishing House, Liverpool, United Kingdom. pp. 74–79.
4. Arabadzhyev D.Yu., Serhiyenko T.I. (2020). Politychna manipulyatsiya ta informatsiynopsykholohichna bezpeka v politychnykh vidnosynakh [Political manipulation and informational and

psychological security in political relations]. *Politykus: Naukovyy zhurnal*. Vydavnychyy dim «Hel'vetyka». no. 2, pp. 36–43.

5. Vazhnenko K.O., Arabadzhyev D.YU. (2023). Osoblyvosti suspil'noyi stiykosti ta sotsial'noyi z·hurtovanosti (rehional'nyy aspekt) [Features of social resilience and social cohesion (regional aspect)]. *Tyzhden' nauky-2023*. Yurydychnyy fakul'tet. Tezy dopovidey naukovo-praktychnoyi konferentsiyi, Zaporizhzhya, 24–28 kvitnya 2023 r. [Elektronnyy resurs] / Redkol.: Vadym SHALOMYEV (vidpov. red.) Elektron. dani. Zaporizhzhya: NU «Zaporiz'ka politekhnika». pp. 158–160.

6. Yeremyeyeva I.A., Shapoval V.A. (2016). Hrupy interesiv yak sub'yekty polityky [Interest groups as subjects of politics]. *Politykus*, no. 2, pp. 76–80.

7. Kindratets' O.M., Serhiyenko T.I. (2021). Osoblyvosti formuvannya identychnosti ukrayintiv v umovakh hibrydnoyi viyny [Peculiarities of the formation of the identity of Ukrainians in the conditions of a hybrid war]. *Politykus: Naukovyy zhurnal*. Vydavnychyy dim «Hel'vetyka», no. 1, pp. 40–46.

8. Natsional'na platforma stiykosti ta z·hurtovanosti [National platform of sustainability and cohesion]. Retrieved from: <http://national-platform.org/> (accessed 25 september 2023).

9. Palyanytsya volunteers'kyy tsentr [Palyanytsia volunteer center]. Retrieved from: <https://palyanytsia.com/> (accessed 25 september 2023).

10. Pro Natsional'nu dopovid' NAN Ukrayiny «Natsional'na stiykist' Ukrayiny: stratehiya vidpovidi na vyklyky ta vyperedzhennya hibrydnykh zahroz» [About

the National Report of the National Academy of Sciences of Ukraine “National Resilience of Ukraine: Strategy for Responding to Challenges and Anticipating Hybrid Threats] (za materialamy dopovidi na zasidanni Prezydiyi NAN Ukrayiny 6 kvitnya 2022 r.). *Visnyk Natsional'noyi akademiyi nauk Ukrayiny*. no 5. pp. 45–55.

11. Serhiyenko T.I., Kuris YU.V. (2022). Konsolidatsiya ukrayins'koho suspil'stva v umovakh viys'kovoyi ahresiyi Rosiys'koyi Federatsiyi proty Ukrayiny [Consolidation of Ukrainian society in the conditions of military aggression of the Russian Federation against Ukraine]. *HUMANITIES STUDIES: zbirnyk naukovykh prats'*. Zaporizhzhya: Vydavnychyy dim «Hel'vetyka», no. 11 (88), pp. 79–86.

12. Ukaz Prezydenta Ukrayiny. Pro rishennya Rady natsional'noyi bezpeky i oborony Ukrayiny vid 20 serpnia 2021 roku «Pro zaprovadzhennya natsional'noyi systemy stiykosti» [Decree of the President of Ukraine. On the decision of the National Security and Defense Council of Ukraine dated August 20, 2021 «On the introduction of the national stability system»]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/479/2021#Text> (accessed 25 september 2023).

13. Tsyfrovizatsiya Ukrayiny: do, pid chas ta pislya povnomasshtabnoyi viyny [Digitization of Ukraine: before, during and after full-scale war]. Retrieved from: <https://www.pravda.com.ua/columns/2022/05/27/7348844/> (accessed 25 september 2023).

14. Sonn C., Fisher A. (1998). Sense of Community: Community Resilient Responses to Oppression and Change. *Journal of Community Psychology*. no. 26(5), pp. 1–32.

Modern communication channels as a determinant of information resilience in the context of a full-scale invasion of the russian federation

Arabadzhyiev Dmytro Yuriiovich

Doctor of Political Sciences, Professor,
Head of the Department of General Legal
and Political Sciences
National University Zaporizhzhia
Polytechnic
Zhukovskoho str., 64, Zaporizhzhia,
Ukraine
ORCID: 0000-0002-4772-081X

Postol Olena Yevhenivna

Doctor of Political Sciences, Associate
Professor,
Professor at the Department of General
Law and Political Sciences
National University Zaporizhzhia
Polytechnic
Zhukovskoho str., 64, Zaporizhzhia,
Ukraine
ORCID: 0000-0003-4603-8955

Sergienko Tetiana Ivanivna

Candidate of Political Sciences, Associate
Professor,
Associate Professor at the Department
of International Relations and Social
and Humanitarian Disciplines
Dnipropetrovsk State University of Internal
Affairs
Gagarina Ave., 26, Dnipro, Ukraine
ORCID: 0000-0002-4654-9248

In the article, the authors draw attention to the fact that in Ukraine, along with open armed aggression on the part of the Russian Federation, there is a struggle in the information space. The Russian-Ukrainian war, which has been ongoing since 2014, forces us to take a responsible approach to information and propaganda support as a means of neutralizing the negative informational and psychological influence of the enemy, preventing the spread of false information about Ukraine.

In this study, based on the analysis of scientific literature by both domestic and foreign researchers, an analysis of modern communication channels as determinants of information resilience in the conditions of a full-scale invasion of the Russian Federation was carried out. The definition of the conceptual and categorical apparatus of such categories as «social resilience», «social cohesion» and «information resilience» is given. It is substantiated that with the help of the use of information technologies in modern conditions, the consciousness of society is being manipulated. It is noted that today the role of information and knowledge in modern society is growing, and the role of information and communication technologies is growing, which permeate all spheres of human life. At the same time, communications in modern society mean the transfer of various data and messages that have a direct informational impact and psychological coercion.

The methodological basis of the study is based on the provisions of classical and modern political theories related to the subject under consideration, the use of philosophical, general scientific and specifically scientific methods of cognition, which allow the most complete disclosure of the essence of the investigated problem. The scientific novelty of the study consists in a comprehensive study of the structural and substantive components of social resilience and social cohesion in the conditions of security and cultural and informational challenges of today.

Key words: social resilience, social cohesion, information resilience, information security, modern communication channels, information influence, manipulation of public consciousness, full-scale invasion, military aggression.